

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

FOGLALAT Magyarország és Erdély: (Kincvezések; Klobusiczky Péter kalocsai érsek; postarend változás; Adó V. gr. Széchenyi István; országgyűlési közlemény; följárás javaslat a turmezi sérelemről; Békésmegye: tisztújítási eredmény; Fehérmegye: vitatkozás a mult választási kiesapongások fölött; Turóc megye: pótlékutastási pontok a k előadások nyomán; Csongrádmegye: intézkedés a fenytő pörök gyorsítottása körül, a kincstári követelés taglalgatása; sat.)
Ausztria (Görögország ausztriai közbenjárásért esedezik; Metternich hgné megtiszteltetése.)
Szerbia (Sándor hg. még folyvást uralkodik; fejdelemválasztás.)
Moldva és Oláhország (ingerültség a hoszpodár ellen.)
Portugália (törvényhozási munkálatok; Coburg hgi család látogatása; a követkammera köszönet-fölírása, 's egy zájós ülése; rablások a tartományokban.)
Spanyolország (Espanero utnak indult Valencia és Barcelona ellen; szigorú határozatok a zendülök ellen.)
Anglia (szóház a hannoverai király fölött; Rebekka és lányai elfogattak.)
Franciaország (az inliványzott hadsereg-csökkentés nem fogadtatott el.)
Külföldi elegy hir.
Értesítő. — Gabonaár, pénzkelet, dunavízallás.

Magyarország és Erdély

Ő cs. 's apost. k. fels. Dulovics József, löcsei plebanust a bold. szűz szászvári czim. apátjává kegy. ki nevezni méltóztatott. —

Az egri főkáptalan f. évi april 28kán m. b. Bémer László volt egervári kispripost nagy-váradai püspöki székre történt emeltetése következtében páratlan jogánál fogvást az így megürült kispripostságra a szűkölködő szegénység, tanulás 's tudom. intézetink példás gyámolat Kovács Mátyas kurezi apát 's kanonokot választá meg. —

A' nm. m. kir. udv. kincstár a' vallemarei kir. söllelenőri hivatalra Meyer Károly mitroviczi sómázsamestert, a' barcsi sómázsamestere pedig Lakenbacher Ferencz eszéki sóirnokot alkalmazá.

Legujabb tudósítás szerint a' magyar főpapság köztiszteletű Nesztora nm. Klobusiczky Péter kalocsai érsek 'sat. földi pályáját égivel váltotta fel kegyes 's jótétdus életének 92dik évében. Számos érneinek nemtője, de főleg az inségeskedő emberiség, mellyet közel százados tükör példájú sirinenni léte folyamán csüggedetlenül 's tömörkedő áldozattal gyámolt, keseregve viraszt szendergő tetemei fölött, 's megovandja nevét az enyészettől.

Felső rendelet következtében f. hó 5kétül kezdve mint eddig Budapesttől Bécs felé 's viszont — ugy szinte Budapesttől Kassáig 's viszont a' levélposta nem kétszer hetenkint mint eddig, hanem mindennap' fog járni.

 Igazítás: Jelenkorunk 51dik száma 260. lap. 2dik hasábján alólul fölfelé a' 27dik sorban: 'hivatalásom' szerint olv. 'hitvallásom'.

AZ ADÓ.

V.

Elöre bocsátván, hogy nekünk magyaroknak általán véve minden különbség nélkül hasznos investitókép igen sokat kell adoznunk, ha parlagi állapotjából valódi virágzásra akarjuk emelni honunkat, egy uttal azt is állítám, mikép az ország csontvelejét azért még sem szabad megtámadnunk, nehogy egy kis ephemer fény után még nagyobb parlagságra jusson szegény, hazánk. Mihez képest, ha logikai biztossággal akarjuk honunkat instruálni, nem elég mind azt elősorolnunk, minden szűkölködünk, sőt ez csak annyiban lehet hasznos, a' mennyiben sürgetőbb szükséginket a' kevesebb szükségesektől megkülönböztetni tudunk kell; hanem mindenek előtt az a' kikutatandó, hogy valljon mellyik azon summa, mellyet Magyarország mostani sinylő állapotja közt fizethet, a' nélkül hogy csontvelejében csorbát szenvedjen. A' szemes gazda legalább így cselekszik; mert a' helyett hogy azt venné tekintetbe, mi mindenbe volna fektetendő pénze, és ide 's oda 's min-

denívé vinné tehetségét, és e' szerint eldiriboltan sem itt sem ott és sehohsem érne el derekast; a' szemes gazda, mondom, nem szükségének tömegét veszi tekintetbe annyira, mint tehetségét, és ezt alkalmazza szükségének legsürgetőbbjeire.

Az adó dolgában tehát — mert e' körül senki sem illik jobban be Magyarországra nézve utmutatóul, mint valamely nagy parlagi birtokot gyakorlatilag instruáló gazda — szinte nem a' szükségek tömege szolgálhat hémérőül „milly magasnak kelljen az adónak lenni és mi mindenre kelljen fizetni“ hanem egyenesen megfordítva, egyedül az országnak nagyobb vagy kisebb, ha így szabad mondani, fejős léte 's szolgálhat az adómenyiség meghatározásának alapjaul valódiilag. — Melly országglás másképp cselekszik, maga hinti el előbb utóbb de egykor bizonyosan bekövetkező tönkre-jutásának alig elnyomható konkolyát.

Vannak ugyan esetek, mikor nemzeti lét, nemzeti becsület egyedül fegyveres küzdés, 's ekkép minden öröknek leganticipálabb kifejtése 's használása által vihatja ki diadalát. Már illykor, midőn lét és becsület egy szolván ellentétben áll a' csendes és gyümölcsöző investitio lényegével, illykor tán mindent előlegezni, mindent kockára bocsátni szabad, sőt még kötelesség is.

Ámde Magyarországnak sem létét sem becsületét nem támadja meg egy hatalom is ugy, hogy fegyverhez nyulva 's e' szerint mindent kockára bocsátva, valami életbevágó anticipatiók szüksége volna napi renden.

Áldott békeség közepett élünk, 's ha itt ott tán erősb kézzel mozdítható is vala kormányunk elő honunk kifejtését, adjunk hálát, hogy az europai béke malasztját, minél népekre nézve, mellyet ezt használni értik, nincs nagyobb szerencse, fentartani birta, és ekkép e' jótétben mi is részesülünk.

Tulcsigázott, kockára bocsátott áldozatokra, mellyek az ország csontvelején ütneek csorbát, ez okbul tehát életbevágó szükségünk nincs; hanem csak olyasokra, mellyeket a' honi test egészleg elbir.

Magyarország azonban, ha egyes gazdagokat és pénzeseket kiveszünk, kik valóban csak kivételként léteznek köztünk egyetemileg tekintve, mint ma áll a' nap, nagyon szegény A' parasztság némileg megvan ugyan, 's ha 'fárad, ha izzad, általán véve nem koplal, de gazdagnak, ugy hogy jobb haszon és jobb lét reményében sokat előlegezni volna képes, azért bizony még sem nevezhetni azt. — A' kis nemesség legszomorubb állapotban teng, 's mi több, naprul napra kétesb körülmények közé fog sülyedni; mert vagyonát meg nem szűnő szaporodásánál fogva mindinkább eldiribolván, 's más részről szabadalmihoz képest semmi kellő rendszernek magát alávetetni nem tőrven, maholnap vajmi sok kis nemes, tán a' legnagyobb számu, minden benne rejllő tulajdona mellett, bár akarja bár nem, ha éhen halni nem kíván, ingatlan és ingó jószág 's előleges kiképzettség nélkül, vagy a' közönség legaljabb 's legizotelenebb munkáit 'füzni, 's ha ezt tenni büszkesége és keleti indolentiaja nem engedi, koldulni, vagy jó móddal szerzeni' és ennek következtében legtöbb idejét börtönben tölteni, vagy voksát, ezen ugy szolván egyedüli sajátját. lehető legdrágábban árba bocsátni, és ekkép a' hon mezején lelketlen portekakint vajmi diszteljesen figurálni lesz kénytelen. Az eldiribolás által még egészen meg nem zsibbasztott nemes és főnemes pedig részint egészen ben van már a' csödben, részint vajmi keservesen közel áll ahhoz már. A' városok és kiváltságos nagyobb községek, meg a' papi és kamrai jószágok vögre vagy már ugy is untig meg vannak nyerve, vagy nincsenek productiv állapotban, és körülük szinte több a' füst mint a' zsir, minélfogva ezek sem képeznek most valami derék kincsforrást, midőn néhány pénzest kivéve, a' kereskedői karzatot sem lehet általjában dúsnak tekinteni, és e' fölött sem kellő belfogyasztás sem illő külkereskedés nincs; de e' helyett minden dermedez, minden pang, ugy hogy bár merre forduljunk, sehol sem lelendjük Magyarországnan azon e-

gészséges és általjános alapot, mellyre az eddiginél sokkal nagyobb terhet lehetne, a' nemzeti csontvelő csorbítása nélkül, állítani.

Fejössé kell ennélfogva előbb tenni az országot, mielőtt azt, számtalan szükséginket pótlándólag, veszelly, azaz elgyengülés 's ekkép hátralökés nélkül derekasan, ugy mint illenek, meg lehetne fejni.

Fejössé, vagy ha határozottabb kitételvel akarunk élni, „adózhatóvá“ azonban országot rövid idő alatt könnyű szerrel, 's egyes panacea-féle csuda operatiókkal nem tehetni, nem bübájolhatni, 's annál kevesebb magyar honunkat, melly mindenben annyira hátra 's annyi régi falaktul olly irgalmatlan sok ellentétbe szigetelve van, 's mellynek e' fölött nincs a' mostani köz civilisatióval könnyen érintkezésbe jöhető, mint nemkülönböben világkereskedésre nézve fölötte kedvező fekvése.

Magyarország ennélfogva még sokkal nehezebben tétethetik némi bármilly sokatigérő és fényes, de egyes eszméklétrehozása által adózhatóvá, mint Európának szinte legtöbb országa; mert ha csalni nem akarjuk magunkat, nincs a' világ e' részében igen sok hon, vagy tán alig van egy is, melly vagy a' tengertül, az emberiség eszmeeserjének ezen legtöbb ütérétül annyira volna eltávolítva, vagy olly műveletlen gyermekkorban levő szomszédoktul volna körülgyázva, mint hazánk, és saját határai közé volna saráglyázva, mint hazánk, és az idő által kösziklává keményült institutiók elválasztó falaitul és e' fölött annyi ellentételes heterogeneitások átkátul elkonzolva, elszibbasztva, mint éppen honunk.

Illy mütétel ehhez képest, melly szerint nagyobb adózási tehetségre emeltethetnek országunk, egyedül sokféle egyhangzásba hozott 's ekkép együttműködő tényezőknek lehet eredménye.

Illy tényezők — a' nélkül hogy azoka' ez alkalommal rendszeresen sőt kimerítve elősorolni szándokom lehetne, mit ekkép későbbre hagyni vagyok kénytelen — illy tényezők, mondom, mellyeknek együttműködniök kell és semmi esetre hibázniök nem szabad, mikép ország a' szó valódi értelmében adózhatóvá válják, például effélék:

Jó közlekedések; gyors de e' mellett olcsó és meg nem ölö hitel; biztos, soha semmi által el nem ferdítethető, el nem halasztható, szóval: ki nem játszható bírói végrehajtás; köz ipar; derekas belfogyasztás, és minden békóitül felszabadított külkereskedés; az ingatlanak mindenkire nézve és minden legkisebb zaklathatás nélküli, sőt emberileg szolva, tökéletes biztosságu birhatása; vagyoni, személyi lehető legnagyobb bátorság; gyors és bárkit illetőleg egyforma törvénykezés; szétággásoknak lehető legsikereseb elmellőzése; unitásoknak viszont leghathatósb előmozdítása; minden saját-nak lélekisméretes megtiszteltetése; gyakorlati kiképzésre szolgáló elégséges és mindenki által használható intézetek; kereskedői becsület; köz erkölcsösség 'sat. 'sat. szóval: valami országnak egészséges és derekas „adózhatóvá“ tételére mindazon tényezőknek együttmunkálása kívántatik meg — és ekkép azok egyikének sem szabad hibázniök, melly tényezők egy civilisált és polgárilag szabad országnak, ha így mondhatni, természetes kísérő kellékei, 's mellyek által virágzásra emeli a' nemzeti családokba oszlott emberi nem a' legmostohább tájt is, midőn hijukkal a' természet legmosolygóbb vidéke is elvégre vadonságba dül.

Jó közlekedés például, mellyet nemzet előmeneteli küzdésiben egybepontosított erővel kiállítani birna, e' szerint még nem igen nevelné adózási tehetségét, ha nem volna azon mit és hová vinnie, ha t. i. nem nyerne egyszersmind módot, többet kiállithatnia, többet fogyasztania, a' fölösleget jutányosan kivihetnie, 's több effélét; az általjános nagyobb kiképzettség viszont szinte nem igen gazdagitná az országot, ha egy uttal könnyebb kereseti mód, biztos birhatás, jobb közlekedés, 's több efféle nem vettetnék meg a' nagyobb kiképzettség gyakorolhatásának előlegesen alapul.

Egyes eszme valószínűsége bármennyit ígérő és fényes volna is, nem igen vezetne célhoz, ha némi más kellekkel, melyek sikerét feltételezik, egyhangzásba nem volna hozva és azokkal rendszeresen együtt nem működnek.

Mostanság például, kedvező időjárásuktól elősegítve Magyarország néha annyit természet, hogy se hossza se vége; 's ugyan mi nagyot használ? Valóban az egészre kereset, mert egy kissé több kenyér-, bor-, pálinka- és husfogyasztás mellett szinte minden megmarad in statu quo; és miután ez által a productív erő nem nő, az adózási tehetség is pang. Kiképzett ember tökéletes híjával pedig éppen nem vagyunk. 'S valljon mi megint ennek haszna? Az országra, a közállományra nézve vajmi csekély, mert legtöbbnek nincs munkája, nincs keresete 's ekkép szinte nincs kenyere.

'S valljon ezen keserves anomáliának megint mi az oka; azon anomáliának t. i. hogy részint nem bír az ország elég kiképzett kézzel, részint a' honban létező kiképzett kéz megint nem mindig leli keresetét, sőt nem ritkán dologtalan sínylik? Nem egyéb, hanem hogy a' nemzeti gazdaságnak 's ebből folyó adózási tehetségnek tényezői nincsenek egyhangzásban, sőt ezen tényezők néhányával még el sincs látva honunk; miüből aztán — jöllehet ezt sok felfogni nem képes — nemcsak mind azon anomalia, mely közt léteünk, de hervadt állapot, sőt annyikban egyenes mozdulatlanosság ok-szerintileg veszilegtermészetesb 's ekkép el nem maradható eredetét.

Óra, bármily mesterileg legyen is egyébként részleteire nézve készítve, nem járhat jól, ha részei egybehangzásban nincsenek, sőt éppen nem is járhat, ha valami akármily kicsi de alkató résznek híjával van. — Gazdaság vajmi kétes állapotban lebeg, ha kellekei közt nem létezik bizonyos láncolat, és néha egy kutatásra rosul választott hely elég, a' legköltségesb investitiókon csorbát ütni.

Szintígy áll az eset valamely ország felvirágoztatási ügyében, csak hogy még nagyobb nehézségek 's bonyodalomak legyőzésétől, 's még több tényezők működésbe és egyhangzásba hozatalától feltételezve. Micszerint vajmi nagyon hibáz az, ki például azt hiszi: Legyenek csak lerombolva a' határvámok, vagy készítessek csak Pestbudáról Fiumeig vasut, és roppant előmenetelt teend honunk; mert noha vámi akadály nagy baj, hogy ne mondjam, nagy átok, közlekedés ellenben, meg kikötő igazi áldás, hogy ne mondjam, sine qua non: azért bizony, a' legjobb közlekedések 's legjobb kikötők sem használnak, némi más tényezők hozzájárulása nélkül honunk felvirágzására többet, mint használt például az elszigetelve álló egyes panacea-ként kiszemelt váltótörvény kísérlete. Ez pedig nem sok.

Nem nem, mindaddig, míg az egészet tekintve hitelünk olly ingadozó lábón áll, mint ma; míg a' törvényhatóságok eljárása általán véve olly hanyag, olly kétes, olly önkényes, olly néha éppen ki nem csikarható, mint ma; míg egytől a' törvény túlabb áll mint a' másiktól, mint ma; míg a' legfőbb hatalomnak szava engedelmesség 's tán későbbi panasz helyett, egy representatiót arat a' másik representatio után, és nagy részint olly nyomorult lábón áll a' törvények végrehajtása, mint ma; míg olly kevés kereskedői köz becsület létezik, és olly kevés pártoltatást lel a' külföldi magyar honban, mint ma; míg politikai kolomposok és vezetők kívánnak lenni számosak, kik az ideálok regioiban kalandozván, a' statusudományak legelső fokaira sem valának képesek felmászni, vagy inkább felhőkiből leereszkedni 'sat. 'sat: mindaddig sem vasut, sem tengeri kikötő, sem semmi a' nagy világ hátán — tán a' bölcsesség követ, ha fel volna leheto, kivéve — nemcsak nagy csudákat nem mivelni, de még a' legkevesebbé vérmes várakozásokon is innen maradni fog, valamint innen maradt a' váltótörvény, innen maradt a' szabad adás-vevés, innen maradt — ha csalni nem akarjuk magunkat — szinte minden hasznos; ámde annál tulabb ment az elbizottság, a' fékellenség, minden felsőbbségnek fitymálása, szóval: egy teljes szétbomlásra vezető állapotnak minden kelleke.

Igen távol vagyok egyébiránt — 's értsük egymást — azt előadottak által egyes tényezőket, mint például váltótörvény becsét, ha az t. i. némi impracticus hibáit kitisztítatnék, jó közlekedések, biztos kikötők hasznát 's effőleket legkevesebbé is kérdésbe venni akarni. Ez éppen nem szándokom; mert hiszen valamint egy téglából nem lesz ház, de azért egyetlen egy téglának is megvan, mint a' ház egyik kiegészítő részének, be-
ose: ugy bármily kis tényező, mely az ország felvi-

rágzásához járul, sem megvetendő, csak hogy — és ez azon hiba, melybe legtöbb magyar politikusaink esnek — egyes tényezők minden más tényezőknek kellő egybekötötése és azokkal rendszeres együttműködése nélkül, vajmi kevés hasznat hajtanak, és ekkép épen olly kár azokat in singulari' minden kellő kísérlet nélkül életbe léptetni és a' nagy világba küldeni, mint ittas török Delhi-féle vitéz, ki in singulari támadja meg a' tömegben levő ellenséget, sem nyert soha de egyetlen egy csatát is.

Számos tényezőre, 's ezeknek igen egybehangzó és rendszeres működésére van szükségünk — 's im erre akarom figyelmeket a' magyar közönséget — ha futóhomokra nem állítván reményinket, ámitás nélkül virágzóvá, 's ekkép derekasan és veszély nélkül adózhatóvá kívánjuk tenni honunkat.

Némi tényezők életbehozása — melyek híjával az ország nem lehet, ha azt virágzásra emelni ohajtjuk — igen csekély költséggel jár 's inkább csak mu'ábatelik, sőt néha egyedül egy rovidke törvénybe, és ekkép ugy szólnán egy tollvonásba. Más tényezők viszont egyedül roppant költséggel vásárolhatók meg. Az ösiség módosítása, elrendezése például, mi nélkül, bármikép kerül-gessük is e' kérdés megrostálását 's végképi eldöntését, soha valódi hitel áldásával nem fog birni honunk, a' most érintett categoriák elsőjébe tartozik, abba t. i. hol egyedül jó törvényre, 's ennek hozásával egybefüggő munkára és aránylag csekély költségre van szükség — A' Buda 's Pest közt épülő állandó hid szinte ez osztályba esik, minthogy annak létesítése az országnak csak munkába és azon aránylag csekély költségbe telt, mely a' törvénynek hozatalára és a' végrehajtó küldöttség eljárására kivántatók meg. Országos közlekedések, kikötők, nevelő intézetek, tanodák, polytechnicumok, kór-, le-lencz-, árva-házak, javított börtönök 's illyesek azonban egy tollhuzással el nem végezhetők, mert ezekhez költség, és egész országot véve tekintetbe, roppant költség kell, melyet habár törvény parancsol is kiállítani, nem minden haza állíthat ki, még csontvelejeinek megtámasztásával sem.

A' főfeladat tehát az: mennyire csak lehet, 's tollvonással' segíteni a' bajon, azaz: mindenképp előt jó törvényekkel járulni a' haza felvirágzásához.

Pusztán illy szerrel azonban, noha jó törvénynek sokszor óriási a' hatása, mindig nagyot és mindenben szaporát nem mivelhetni. Ámde a' középszerű, az aljas nem fogja kielégíteni keblünk vágyát, pillanatink pedig felette drágák. és ekkép bizony, ha nem akarjuk mi magyar kiváltságosok isten és ember előtt megérdemleni a' here meg a' trücsök ezimét, mely két bogárnak egyike semmi közterhet nem visel, másika ellenben nem bír-e-lég belátással, valamicskét előlegezni: akkor addig is, míg sokat vihetünk honunk investitiójára, vigyünk legalább annyit, a' mennyit csontvelők csorbítása nélkül vihetünk. Ez pedig — ha csalni nem akarjuk magunkat, és némi kényelmink sőt hasztalan fecsérlésink fel-áldozását nem vagyunk elég gyávák 's elég hypocriták, csontvelők megtámasztásával összekeverni, 's mint illyest a' világ előtt kitárni, kikürtölni — ha éppen nem is sok, egy kis kezdetnek isten áldásával tán elég lesz, 's ekkép minden kiváltságosnak, egyet sem véve ki, tiszte-tétova nélkül a' köz adó terhe alá állni, feltéve:

Ha nem raknak hátára többet, mint a' mennyit te-hetségének csorbítása nélkül elbirhat;

Ha e' tekintetben valamint a' jelenre, ugy a' jövőre biztosítatik; és

Ha okvetlen fog adózásának gyümölcse aránylag rá is háramlani.

Az adózási kérdés Magyarországot tekintve en-nél fogva körülbelül ezekben pontosul össze:

Kikutatni: mit lehet ugy szólnán 's tollvonással' végezni, mihez kell ellenben elkerülhetlen költség;

Egybevetni: milly tényezőknek kell mulhatlanul bizonyos compendiumban egyszerre 's együtt életbe lépni, nehogy hatástalan peregjen le működésük;

Fonto'óra venni: mellyik volna azon summa, melyet Magyarország most és 's legközelebb időkre rendszeren és csontvelejeinek csorbítása nélkül elbirni volna képes;

Megvizsgálni: valljon melly tárgyak összevete-lene az, mely legtöbb, legegészségesb, legáltalánosb és legtartósb gyümölcsözést ígérne, 's mellynek életbe hozására ekkép előlegesen volna minden disponibilis munka, idő és tehetség összepontosítandó;

Kifejteni: mire lehetne határozni adót és mi mó-don, hogy az lehető legkönnyebben lehetne viselhető;

Kellő alapokra állítani: milly kulcs és milly felosz-tás szerint volna a' kitűzött egyetemes adónak summája kivetendő és behajtandó; 's végre

Felvilágosítani, okokkal meggyőzni azok többsé-gét, kiket a' kiváltságosok által viselendő adó ügye jog-szerűleg illet, hogy az investitióképi adózás, melybe az ember nem kelepcoztetik be erővel, hanem mellyet a' gondolkodó, nagyobb haszon fejében, tehetségéhez képest szabad akaratjánál fogva önként veszen vállaira, nemcsak nem üt csorbát a' szabadságon, és éppen nem zsarolás, hanem az a' tudatlanság 's előítéletek valódi rabszolgája, és az a' maga magát legotrombábbul zsaroló, ki nagyobb haszon és nagyobb kéj fejében nem adja ki tehetségének fölöslegét kamatozó gyümölcsre, de azt kamatlan vagy elássa, v. egyenesen elfecsérlé. (Folyt.)

Gr. széchenyi István.

Országgyűlési közlemény.

Igérletünk szerint folytatjuk a' Jun. 2 fiken tartott Vllik orsz. ülés részleteit. Egy megye követe az elnök nyilatkozatára 's a' turopoliai panaszszal összeköttetésben levő illyr mozgalmakra köv. nyilatkozott: igen fontosnak tartja a' szemrehányást, hogy mi, noha előttünk fekszenek a' haza minden részében 's ezen testület által is örömmel fogadott kir. előadások, mégis más mellek-es tárgyakba ereszkedünk 's így az országgyűlés ered-vényét kockáztatjuk. E' szavak ónsúlylyal nyomnak vállait, ha azokat magára 's a' törvényhozó test eljárás-ára illeszthetné; de ő azt hiszi, hogy e' vád a' törvény-hozó testet távulról sem illeti. Míg a' sérelmek orvosolva nincsenek, nem lehet csodálni, ha elszántsággal nem léphetünk azon térre, mely anyagi tekintetben kétség-kívül méltánylást érdemel. — Minthogy elnök ő maga azt mondá, hogy nem tud sokat az illyr mozgalmakról: felszólítá azt, hogy olvassa meg e' könyvecskét: „Kleiner Katechismus für grosse Leute“ melly két nyelven jött ki 's mellyből világos, vajjon ezen illyr mozgalmak-nak nincs e' egyéb czéljuk a' nemzeti nyelv virágozta-tásánál. Mi magyarok századokon keresztül munkál-kodtunk nemzetiségünk megalapításán, 's mindennemű ellenkező elemek daczára, a' külföld, a' kormány, mi magunk 's a' világon létező minden erő által ostromol-tatva, bár voltak fejedelmink, kik czélul tűzték ki ma-goknak a' m. nyelvet 's nemzetiséget e' föld színéről el-sikkasztani, bár voltak tulajdon hazánk közepett ma-gas polczon álló főfaink is, kik azt mondák, hogy ma-gyar nyelven egy eszmét sem lehet becsületesen kifejez-ni; kivittuk nemzetiségünket, és ez virágzik 's virá-gozni is fog Illyrország mozgalmi daczára. És „kér-di a' szónok“ folyamodtunk e' e' czélra olly eszközök-hez, minőket az illyrek életbe léptettek? bocsátottunk é ki olly gúnyos könyvecskéket? Volt é valaha Magyar-országunk szándokában, hogy Horvátországot megma-gyarosítsa 's nyelvétől, nemzetiségétől megfoszssa? ezt tetteink nem bizonyítják törvényink ellenkezőt tanusít-nak; miüből akarják tehát kihúzni, hogy a' m. nemzet hitta fel a' horvátokat illy visszatartásra? Érdekeink nem abban fekszenek, hogy neki rohanjunk a' horvát nemzetiségnek, 's hogy elvegyük tőlök azt, mi előttünk is legbecsesebb, legdrágább, legszentebb. Kábáság vol-na azt követelni, hogy Horvátország azzá legyen, mire hajlama nincs; bírja ő nyelvét, nemzetiségét, legyen saját körében horvát, eziránt semmi kifogásunk, 's mindnyájunk keblétől távol van azon gondolat, hogy a' horvátokat arra kinszerítsük, hogy felcserelje ősi nem-zetiségüket, magyarokká legyenek. De más részről azt ismét egyáltalában nem igényelhetik, hogy mi azért, mert ők horvátok kívánnak maradni, nemzetiségünk el-teni elemeket nemcsak eltűnjünk, hanem még nyilt ka-rokkal is fogadjunk. — És illy értelemben nyilatkozott a' horvátországi mozgalmakra nézve a' tábla tagok nagy többsége. — A' következett mezei szónok beszédének az illyr mozgalmakról részé így szól: a' kibékítés eszméje, mellyet a' tábla elnöke is felhozott, igen szép, de lehet e' kibékítésről gondolkodni ott, hol a' viszálok-dás nem a' magyar és horvát nemzet közt van, hanem éppen a' horvát nemzet keblében gerjesztetik egy ábrán-dozó párt által, mely meg nem elégedve a' horvát nemzetiséggel a' szokatlan illyr nevezet 's egy Európá-ban soha nem ismert ország eszméje után kapkod. E' szomorú állás bebizonyítására adatokat előhozni alig szükség; ki hirlapokat 's könyveket olvas, bánatosan látja azokból, hogy azon párt külön Illyrországot akar képezni, mellynek tartományhoz Pannoniát 's Bács vármegyét is számítja. Ezek nem irodalmi mozgalmak többé; mert a' különöznű ruházat, csillag, 'sat. külön nemzetiség ábrándját eléggé bizonyítják. 'S midőn e-zeket és a' felszólításokat látjuk, mik felhívják a' horvát nemzetet egyesülni Boszniával, Szerbiával, Magyaror-szág ellenére, 's a' moszkával legszorosb vérségi ösz-

szeköttest állítanak fel: mi történik a végrehajtó hatalom részéről? Midőn azon szomorú emlékü zágrábi tisztuj. megtörtént, hol az illyr párt irodalmi mozgalmat annyira vitte, hogy a' tollhős szabályt kötött: akkor a' kormány rendelkezett ugyan, de mi lett az eredmény? a' kinevezett kir. biztos alig tett valamit. A' szó az, hogy a' illyr mozgalmak nem valami képzelt dolog, de nem is valami ollyas, mi ellen a' felszólalást az tenné szükségessé, mintha az illyr pártnak valamely rémitő nyomosságot tulajdonítanak; e' párt ábrándja Horvátország hű fiainak keblében viszhangra nem talál; a' felszólalást az teszi szükségessé, hogy azon hű polgárok közt a' esendő béke minélelőbb helyreállítás- sák 's ök, kiknek ősei annyi csatában ontották vérüket 's osztoztak a' magyar név dicsőségében, minélelőbb kiragadtassanak mostani kétes állásukból. Ugyanez ülésben egy városi követ a' városok egyenkinti szavazatát erőteljesen sürgetvén, erre egy megyei követ azt felelő, hogyha ő városi követ volna és utasításában állna a' városok mostani állapotában szavazatot követelni, a' követséget vagy el sem vállalná, vagy ha elvállalná, és a' szavazatot ki is vihatná, így kiáltana fel: „szavazatot nyertem, de hazámat elvesztettem.“ —

A' jun. 28. IX. országos ülésben (déli 1 órától 3ig), miután a' főrk. küldöttsége a' válaszfelírásra 's annak csatolmányra kelt viszonzóüzeneteket áthozta 's ezek köziratra és kerületi tárgyalásra bocsáttattak: váratlan és heves vitát szült Horvátország követeinek a' RR. Jun. 20án tartott Vlik országos ülésében hozott azon határozata ellen, hogy ezentul a' magyar országgyűlésen csupán magyar nyelven lehessen szólani, benyújtott deák ovástétele s ellenmondása. Miután egy megyei követ oly értelemben nyilatkozott, hogy e' tárgyban minden ingerültség leghetőségig kerültesse, noha más részről sajnát fejező ki a' felett, hogy a' horvátok át nem akarják látni, hogy a' pohár csordultig tele van, sőt már jó formán ki is folyt: egy másik követ, 's mint látszott, a' többség véleményének hiv. kifejezője nyilván kimondá, hogy ő e' tárgyban az ingerültséget ohajtja, mert vannak dolgok, melyekben ingerültnék lenni kötelesség; 's illyen nemzetiségünk és az illyrismus ügye; ha a' kormány e' tárgyban, mely már országgyűlés előtt hosszabb időig vitát alott volt, nem lépett fel erőteljesen, ezt másképp elérni nem lehet, mint ha az ingerültség mind két részről oly fokra hág, hogy azt a' kormány többé elmellőznie ne lehessen. Ő koránsem a' horvát nemzet többségének tulajdonítja a' történeteket, hanem egyenesen az illyr pártnak, hogy az horvát nemzet, mely Zrinyieket és Frangepánokat adott a' magyar hazának, annyira idegen volna ennek nyelvétől, mint a' mennyire azt az illyrek velünk elhitetni akarják. Említésbe hoztattak a' magyarok elleni gúnydalok is, millyenek közelebb itt Pozsonyban is a' zöldfa-fogadó előtt énekeltettek némely ifjak által; ezekre nézve kijelenté ugyanazon megyei követ, hogy ha ezen ellenséges nyilatkozatoknak Horvátországban gát nem vettetik, akkor ő az 1790ki országgyűlésen a' németek elleni és énekelt gúnydalt fogja elővenni, és ha ezen németek elleni dal hangoztatásával különbözőleg fognak bánni, mint az illyrekkal, kik a' magyarok ellen teszik ugyanezt, akkor nyiltan ki fogja mondani, hogy az illyrismus oka 's kútfeje nem Horvátországban, hanem másutt van. Ha béke nem lehet a' magyar és illyr közt: legyen vita, mig a' kormány meg nem győződik, hogy a' magyar nemzet magán tapodni senki által nem enged. Magára a' deák ovástételre nézve kimondá, hogy azt még magyarul sem fogja elfogadni, mert annak a' RR. végzése ellen ereje nem lehet. Hát nemcsak az egyházi rend protestál már a' lelkiismeret szabadsága ellen? hanem a' horvátok is felállanak és a' törvény ellen ovást tesznek, minthogy ők deákul nem beszélhetnek? tehát Horvátország utasítása gátoljon bennünket a' törvényhozásban? mi lenne abból, ha minden egyes törvényhatóság ovásokat tehetne olly törvény ellen, mely utasításával nem egyezik? — most pedig, mint-hogy az ovás még e' fölött diáku is van, azt hallani sem akarja. Elnök ő nma, bár kijelenté, hogy ingerültség által nem hisz czélt érhetni, abban egyetértett a' szólott követtel, hogy egyes tagok ellenmondásával a' törvényhozó testület végzését feltartóztatni nem lehet; a' gúnydalok éneklőit pedig az illy kihágást méltán érdemlő büntetéssel sújtatniigéré. Volt, ki az ovást felolvastatni akará 's azután érdemileg félrevettetni, de egy követ megjegyzé, hogy ezen ártatlan kívánat egy kicsit messze terjed, mert így elérnék a' horvát követek azt, hogy benyújtott latin folyamodásuk nemcsak felolvastatnék az országgyűlésen, hanem még az országos iratok közé is bejutna, 's annak ott, épen a' hozott vég-

zés ellenére, nyoma lenne. Emlékezetbe hozott a' hajdani lengyel országgyűlés is, hol minden egyes ember azt mondhatta „nem kell a' törvény“ 's hogy ezen két szócska hova vezette a' lengyel nemzetét. Egy megyei követ, ki maga is több időt töltött Horvátországban, előadá, hogy ezen magyar nyelv elleni egész törekvés a' legújabb időben keletkezett illyr párt szüleménye, 's eséléknek 1832 előtt csak hire sem volt, akkor a' horvátok szívesen küldök magyar iskolákba gyermekeiket 's tanították azokat magyar nyelvre; de ekkor előkerülvén az országgyűlésen az 1790: 26ik törvény 14ik szakaszának eltörlése és sürgettvén a' protestánsok bevétele: ez ébreszté föl a' papságot, 's támadt egy szerencsétlen Ludjevit Gáj, 's megtörtént az, mit nem gondoltan megtréhetőknek, az ábrándos illyrismus és a' protkantsokat kizárni akaró papság között szövetség létesült. Egyetlen módnak tartá az illyrismus gátlására, hogy a' protestánsok Horvátországba minélelőbb bevétesse, 's ellörleni azon törvényt, melynek létezése szégyen és gúny Europa előtt, 's melyet már 1832b. is csak egy szótöbbséggel tadtak a' papok fentartani. Csak egy főpap akarja, azonnal megszólalnak a' horvát követek magyarul 's a' t. Egyébíránt a' horvátok már más országgyűlésen oda voltak utasítva, hogy sérelmeiket magyar nyelven adják be; ha tehát most valami sérelmüket képzelik, adták volna be azt magyar nyelven, így felolvastatott 's k'pzeltnék és alaptalannak találtván, csak felolvasás után vettették volna el és az acták közé legalább bejutott volna; de most, deákul levén szerkesztve, hogyan lehetett a' horvát követeknek csak képzelnis, hogy az felolvastatik? Egy későbbi szónok meg nem foghatá, mi oka lehet azon politikának, hogy a' kormány 's törvényhozás a' horvát nemzet iránt különös tekintettel 's kedvezéssel legyen, 's ezen 300 ezer ember mivel érdemelhet több tekintetet, mint a' több millió magyar? — az ingerültség emlegetésére nézve kijelenté, hogy minden dolgot saját nevének kell nevezni; ez, mit a' tábla mutat, nem ingerültség, hanem állhatatosság, melyet a' nemzet becsülete megkíván. Nem akarja mondani, hogy mind ennek az egyházi rend volna szerző oka, de annyi bizonyos előtte, hogy a' horvátok egészen azon taktikán járnak, hogy az elvhez, ha suttokban, ha hallgatva is, folyvást makacsul kell ragaszkodni, 's arról soha le nem mondani, mig az ellenfél belé nem fárad 's meg nem unja a' sok sikeretlen küzdést. — Illy úton járnak a' horvátok, de épen ezért most már a' nemzet becsülete 's méltósága kívánja, hogy állhatatosak legyünk. Hálálanságrul vádolja Horvátországot 's példákat hord elő a' historiából. Napoleon „ugymond“ elfoglalván Horvátországot, 600 horvát ifjat akart Párisba vinni, hogy azokat francia nyelvre taníttassa 's francia érdekekben neveltesse, és nem volt száma a' folyamodásnak, melyekben fiaikat ajánlgatták a' horvátok, most pedig nem akarják azokat az anyaország nyelvére taníttatni! midőn a' francziák elfoglalták Horvátországot: megyéink röpültek azt megmenteni 's most ez a' háladatosság? — midőn német provinciát csináltak belőle a' visszafoglalás után 's ők azt gondolák, hogy az utolsó ítélet napja jött el rájuk nézve, és segítséget kértek a' magyar megyéktől: ezek mindent megtettek értettek, felirtak ő felségéhez, és a' visszakapcsoltság megtörtént: megint, ez a' háladatosság? 's a' t. E' szemrehányásokra megjegyzé elnök ő nma, hogy voltak ismét idők, midőn ők is életök- 's vérökkel segítették a' magyart; és hogy ezt, a' mi most történik, az átalakulási ingerültség természetes következményének tekinthetni. A' Napoleontól vett példára nézve megjegyzé a' következett szónok, hogy Napoleon hatalmas volt, ki a' horvátokat kényszeríteni is tudta; lépjen csak fel a' hatalmas kormány egész erejével, a' horvátok most is Pestre fogják küldeni ifjait, mint akkor Párisba. Egy slavonai követ ellenmondott az ovásnak, mert a' banalis conferentiában az ő küldöinek meggyőzése 's meggyőződése nélkül hozott azon végzés, hogy a' horv. követek diáku beszéljenek. Ezen 's még bővebb viták után kimondott a' közelebbi lapunkban közlött végzés, hogy t. i. az ovás olvasatlan félre vettetik.

Válasza a' mgos fő RRnek az ország előleges sérelmei és kívánati felterjesztésük 's a' k. kegy. előadások tárgyában teendő felirási javaslat ügyében közlött üzenetre.

Midőn ő es. k. fhge 's fő RR. az orsz. előleges sérelmei 's kívánati felterjesztésük és a' kir. k. előadások tárgyában közlött felirási javaslatát tanácskozás alá vették, honfi keblüket is azon ellenálthatlan öröm és köszönetérzet-szüite lelkesedés tölté el, melyet a' kegy. kir. előadások a' hon minden polgáriban ger-

jesztettek. Egy szép jövődő kezdetét látják ő es. k. főhgsége és a' mgos fő RR. azokban, miket fels. urunk a' yai gondoskodása a' nemzet legkitünőbb kívánatának teljesítésére, e' ömenetének biztosítására, és a' közboldogság gyarapítására irányozva, jelen orsz. gyűlés munkálkodása czéljaul kitűzött. Minél forróbb köszönetre büzdítvák tehát ez által ő es. kir. főhgsége és a' m. fő RR. 's minél élénkebben fekszik szívükön, hogy a' kir. kegy. előadásokban gyengéd gondossággal kijelölt tárgyak által növeli remények hova elébb sikerülvén, a' szeretett hon azoknak üdvös gyümölcsseit a' jóllétet és közboldogságot tartósan élvezhesse, annál nagyobb készséggel ohajtanak ő es. k. főhgsége 's a' m. fő RR. k. k. mentülelőbbi tárgyalásához foghatni 's készek azért a' t. KK. és RR. által javasolt felírásához járulni; egyedül a' következőkre szorítván észrevételüket, jelesen: az 5dik szakaszra nézve különösen hol az 1790: 13. tcz. említették, így az országosnak látják, hogy hol a' törvényre történik hivatkozás, tartassanak meg annak szavai, minél fogva bizodalmasan felszólítják a' t. KK. RR. k. k. hogy említett törvény megemlítésénél e' szót: igazságos — megtartani, vagy az idézett törv. czikkre hivatkozást a' szerkezetből egészen kihagyni szíveskedjenek. 'S végre miután a' felirási javaslatban a' k. kegy. előadásokra válasz pontonként soroltatik elő, méltányosnak látják ő es. k. főhgsége 's a' mgos fő RR. hogy hallgatással a' k. k. előadások 8dik pontja se mellőztessék el, 's így bizodalmasan felszólítják a' t. KK. és RR. k. k. hogy az említett 8dik pont is, mint majdan tárgyalandó említették meg a' jelen felírásban. A' mi pedig az ország előleges sérelmei és kívánati tárgyában, valamint a' részeknek az 1836ki 21 t. cz. rendelete folytában visszacsatlatása, 's Kóvár vidékének ezen országgyűlésre meg nem lett hivatása ügyében pedig a' t. KK. és RR. által közlött felirási javaslatokat illeti: ezek iránt ő es. k. főhgségének és a' mgos fő RR. k. k. észrevételök nem lévén, azokat részükrol is elfogadják. Az elsőnek az ország előleges sérelmei és kívánati magában foglaló csatolmány 5dik pontjára nézve azonban ő es. k. főhgsége és a' m. fő RR. a' küldöttségi elnökök iránti nézetük előadását magoknak ezennel azon időre, ha az e' részben alkotandó törvényjavaslat tárgyalás alá kerülend, fentartják. A' 9dik pontnál pedig az egyházi javakat használók taksáttatása helyett ohajtanak azon kitélt használtatni, mely az előbbi felírásokban is használtatott, és így az említett kitélt következővel az egyházi javakat bíró személyek törvénytelen megrovatásuk' felváltatni 's ezek levén azok, miket ő es. k. fhge és a' m. fő RR. k. k. részben megjegyezni kívántak, bizodalmasan kérvén a' t. KK. és RR. k. k. hogy a' javasolt módosítást elfogadni 's akkép a' felírások felküldését elősegélleni szíveskedjenek.

1843ki jun. 30kán kerületi és a' főrendeknél orsz. ülés. A' ker. ülésben elnökség Szepes: Zsedényi; Liptó: Thuránszky; jegyzők Ghyczy, Palóczy, Zomborcsévics; naplószerkesztő Komlóssy. Ghiczy a' kerületi napló nyomtatásának megakadályozása, Palóczy a' nyilvánosság és a' szólás törvényes szabadságán ejtett sérelmek orvoslása tárgyában a' m. főrendekhez felirási javaslatot és üzenetet olvasott fel, melyek köziratra bocsáttattak. Az utóbb nevezett jegyző a' főrendeknek a' KK. és RR. által az ország előleges sérelmei és kívánatai felterjesztésük, és a' kir. kegy. előadások tárgyában közlött felirási javaslatra küldött választát olvasotta fel; ezen válasznak azon pontjára, melyben a' Kkat és RR. k. k. felszólítják, hogy a' felírásban a' kir. k. előadások 8dik pontja is említették meg, egy megyei követ indítványa nyomán kerületi végzésbe ment, hogy mivel a' KK. és RR. képviselői állásuknál fogva, küldöiknek eboli utasításuk előtt, a' 8. pontnak tanácskozásba vételét meg nem ígérhetik: azon esetben ha küldöik többsége a' kérdéses pont tárgyalását kívánandja, nem fogja ezen pontnak is felvételét elmulasztani, a' főrendeket kívánatuktól elállásra kéri. A' nevezett jegyző, nádor ő fenségének Zala, Gömör, Zaránd, Kraszna és Közép-szolnok megyék követeinek és a' vágújhelyi prépost meg nem jelenése tárgyában közlött válaszüzenetét olvasta fel, melyben ő es. k. fensége értesíti a' Kkat és RR. k. k. hogy azon meg nem jelent megyék és a' nevezett prépost megidézése iránt a' szükséges intézkedések megtétek; mely válaszüzenet tudomásul vettették. Ugyanazon jegyző törvényjavaslatot olvasott fel a' magyar nyelvről, melynek némely pontjai lényegesen megváltoztatván, a' jegyző azoknak ujjlag szerkesztésére utasított. Ezután Zomborcsévics felolvassa a' jelen országgyűlésnek Pest szab. kir. városba áttétele iránti üzenetet és felirási javaslatot, 's nádor ő fenségéhez a' Pesten építendő országház tervének a' Kkat és RR. k. k. közlése tárgyában szerkesztett üzenetet. Végül az elnökség, a' jelenleg használt tanácskozási terem czélszerű változtatása iránt k. személynök ő extíjja által három rendbeli tervet mutatott be, melyek megvizsgálására választmány neveztetett ki. Pozsony város követe azt adta elő, hogy a' RR. által tanácskozással kívánt város színházi épület nagy teremét, annak bérlője, sep-

tember hónapig minden kárpótlás nélkül szívesen átengedi. Erre, egy megyei követ indítványából az elnökség a jegyzőkkel megbizattak, hogy az érdeklét teremnek hosszabb időre átengedéséről, 's annak akustikai tekintetben használhatóságáról szerezzenek tudomást.

A főrendeknek ugyanekkor tartott XIIIik országos ülésében, a türmezei sérelem iránti viszonzóirat a KKhoz és RRhez felolvastatván, — a m. főrendek, az országgyűlési szabadújságok ügyébeni üzenet tárgyalására mentek — át; mellynek hosszasan tartó vitatása után a főnséges elnök végzések kimondá: hogy a KK. és RRnek országgyűlési szabad újságok iránti üzenete nem pártoltatik.

Jul. 15jén kerületi ülés a RRnél. Elnökség, mint tegnap; jegyzők: Vukovich, Ghycozy, Palóczy. Vukovich felolvasá a Fehér megyei sérelem ügyében készült felirási javaslatot; Palóczy a 2dik válaszüzenetet a mélt. főrendekhez az előleges sérelmek és kívánatok fölterjesztésük és a királyi kegyelm. előadások tárgyában; továbbá a magyar nyelv ügyében tett javaslatokat, és az általa e tárgyban szerkesztett módosítást, melly közleiratra bocsátatni határozatott. Ghycozy a kerületi napló kinyomtatásának akadályozása iránt felirási javaslatot és üzenetet olvasott fel, mellyek kevés szövegizálás után helyeslő felkiáltással elfogadtattak. Ez után jelentést tön az elnökség a mult kerületi ülésbeni megbízatása eredményéről, melly szerint a városi redout-terem, több tekintet miatt tanácskozási teremül, alkalmatlannak találtatott, ehez járul, hogy azt, bérlője legfőljebb csak octoberig adná át; — így tulajdon teremünk célszerű elrendezéséről kell gondolkoznunk. E tárgy körül, a tanácskozás folyamatában több javaslat tétetett, végre a csongrádi — melly szerint a terem, körül karzattal ellátandó, az asztalok mostani állása keresztbe változtatván, az elnökség széke közepén leendő, a terem két vége, a hallgatóság kényelme tekintetéből, lejtősen följebb emeltetik — fogadtatott el. — Az elnökség azon felhívására, hogy miután a kijelent tárgyak kerületileg be vannak fejezve, a RR. tüzzenek ki tárgyat a legközelebbi tanácskozási: egy megye követe az ösiséget vélte kitüzendőnek; ergy más vgyei köv. pedig a k. k. előadásokba minélelőbbi bocsátkozást sürgeté, mivel — ugymond haladást más uton nem is remélhetünk, mint ha a kormányval kezel fogunk, a kormány megtevé az első lépést, a nemzet halálját érdemlő k. előadásai által, tegyük mi meg a másodikat, az azekba való rögtön bemenet által. Erre választottatott, hogy már nyakig benne vagyunk a kir. előadásokban, 's ha most az ösiséget fölvevesszük, az által is a propositiók 4dik pontjába ereszkedünk 'sa't. Ezután országos választmány határozatott kiküldendők a sérelmek összeszedésére; egy másik szinte országos, a pozsonyi szállások iránt; de mielőtt ez utóbbi elhatározatnék, szavazat által eldöntendőknek vélték a kérdést: fizetik e a RR. a szállásokat v. nem? a nagy többség a fizetés mellett szavazott. Egy harmadik — de erre kerületi — választmány kiküldése is határozatott, a megyei kicsapongások tárgyában, végre határozatott, hogy a jövő héten, az ösiség felvételére ker. ülések déli 12 óráig, azon tul, a már kerületileg kész munkák tárgyalására, országos ülések tartassanak. —

Felirási javaslat a türmezei követ által a horvátországi kövelek megválasztására rendelt tartományi közgyűlésen történtnek jelentett sérelem orvoslása tárgyában. Felsőleges 'stb. Türmező nemeseinek követe, csatolványival együtt alázatosan ide mellékelt panaszos jelentésében annak előadásával, hogy Horvátország követei nem törvényesen választattak meg; azon követelek iránt ünnepélyes ovaszt is téve, az általa feljelentett 's köz sérelmet okozott bajnok orvoslását előtünk szorgalmazza. Midőn e tárgy feletti tanácskozásinkat megkezdők, nem lehetett egyszersmind emlékezetbe nem jöniök azon visszázkodási mozgalmaknak, 's ezek köz aggodalmat okozó kedvetlen eredményeknek is, mellyek a nemzetiség ürügye alatt néhány év óta Horvátország keblében kitérve előállottak; a minthogy nyilván ki is jelentjük, hogy e sietős és nyomos orvoslást kívánó tárgy iránti nézetainkat és kívánatinkat voltaképp kifejtve 's különös felírásba foglalva fels. elibe előleg felterjeszteni elhatározott szándékunkban áll. Addig is azonban alázatosan arra kérjük felségedet, hogy miután a horvátországi 's közöttük a türmezei nemeseknek is törvény- és gyakorlatyszerűleg jusok volt és van arra, hogy a tartományi közgyűlésen személyesen megjelenhetve, a köztanácskozások és választásokban részt vehessenek, a tür-

mezei nemesek követe panaszos jelentéséből 's ennek csatolványiból pedig azon valósággal megtörtént do'og fejlődik ki, hogy a f. é. april. 22. kitűzve volt, de akkor meg sem kezdett, majd elhalasztottnak mondott, és mégis harmadnapra csakugyan megtartott tartományi közgyűlésen azon jusokkal számosabban nem élhettek; a horvát-, tót- és dalmátországi bánt tartományi közgyűléstárasra utasítani 's ekép arra, hogy az említett országok Rdei feljebb érdeklét bajaikat törvényeik és gyakorlati szokásaik szerint maguk közt eligazítva orvosolhassák, módot és alkalmat nyujtani méltóztassék.

Békésmegye. F. hó 3kán kezdett tisztújítószékem m. Károlyi György gr. főispán ur elnökléte alatt első alispánná lett köz felkiáltás utján: Simai Kajetán; másodikká szavazás utján: Németh Antal; főjegyző: Szombathelyi Antal; első al: Tormásy; 2ik: Szakáll Ant; szarvasi főszbiró: Tomcsányi Jozsef; középponti szolgabíró: Karassiy István; csabai szbiró: Kis Péter; békési főbiró: Kis János; orosházi szbiró: Tessedik Károly; esküttek: Gyomai Ambrus; berényi: Szeghő; főügyvéd: Bogyó János; al: Farkas Gábor; bírák: 1ső Lehoczky Lajos; 2ik: Omazta Zsigmond

Junius első felében végeztetett be a k. k. előadások tárgyalása végett e f. hó 6ikra kitűzött közgyűlése Fejér megyének. Ujítóink a majus 3ki vesztéseget meg-boszulandók számos sauevegarde-dal jelentek meg, 's első nap 50 szónokkal, kiknek ebbeli tehetségük eddig paragon hevert, most azonban a medárdi nedvek által gombaként kihajtott, léptek fel; de azon fenyegetések után, mellyeket egy ősz, en eventail — szakállu veres tollas hős, elég meggondolatlanul kiejtett, az alkotványosak, a nyáj körül ólálkodó farkasokat jó előre meg-sejditve, örködtek a megye 's alkotvány felett 's tervek meghiusíták. Alig hangzottak el az elnöki szíves üdvözlés igéi, alig hirdettettek ki a k. k. előadások, mellyek pontjait felséges urunk min szíveinkből merítve, s a teendőök hosszú sorában, mint a hon közboldogságára legszükségeseket kegy. kiszemelni méltóztatott, egy tántorithatlan aranykulcosos ur, ki ezelőtt több évvel egy szomszéd megyében üzött szerepéből kikopván, először megyénk, legközelebb pedig városunk kebelébe vonult, 's már most vágyainak megtárgult hurjait a Sz. fejérvár városi nemesség hadnagyi hivatalára is kész leszállítani, szót emelve 's a majus 3ki gyászos eseményeket a mohácsi veszedelemhez hasonlítva, kérdé az elnököt: „van e személyes bátorság e teremben? 's az elnök kezeskedik e ró'a? mert csak ezen feltétel alatt vehetnek részt a tanácskozásban ö 's több nemes társai.“ E rendkívüli kérdés hasonló válasza lett volna érdemes, melly nehezen marad vala el, ha az egybegyűlt RR figyelmét, magosb tárgy, — a k. k. előadások t. i. — el nem foglalja. Elnök ur a kérdésben rejlett epét 's méltatlanságot hirtelen fel nem fogva, vagy inkább általa meglepetve azt válaszolá: hogy mint magány-személy a személyes bátorságért küzdeni is kész, mint hivatalbeli azonban nem látván szükségét, hogy eziránt előleg rendelkezék, figyelmezteté a RR. hogy azt a kölcsönös mérséklet 's méltányosság biztosítják leginkább. Melly választ aranykulcosos ur loyálisnak nevezve 's abban megnyugodva indítványt tön: hogy a tiszt- és követválasztáskor a katonaság által elkövetett vérengzéseknek, — mellyek nyomait e teremben látta, 's mellyeket, úgyszinte azt mi okból jött közbe a katonaság 's miért szuronyoztattak ki a megyeházból a békes nemesek? mindenek e őtt a megyének tudnia szükséges, — kinyomozására megyei küldöttség neveztesék, 's ehez a katonai karból is, mennyibe a érdekelve volna, alkalmazzassanak. Az indítvány pártolói felhová: hogy az országos RRdek is előbb belviszonyaikat rendezik, hogy a haza jogait sérti, ki katonák által ostromoltatja a megyét, hogy a pártoskodás olly növény, melly ha egyszer gyökeret ver, többbe ki nem irtható, hogy a katonaság csak a kül bátorságért állítatott, hogy a királyi előadások első pontjára nem is adhatni utasítást, míg az országos választmányok munkálatai ismeretesbek nem lesznek, 'sat. Ezek ellenébe tétetett: hogy e jelen gyűlés az ország közohajtását fejező k. k. előadásokra adandó utasítás végett levén hirdette, ezeket szükség mindenek előtt tárgyalni, hogy a majus 3ki események csak a megye töredékének lehetvén sérelme, ezeknek az ország kívánati mellett háttérbe kell vonulni, hogy az érintett tiszt 's követválasztás minden kebelbeli nemeset érdekelvén, az indítványzott megyei küldöttség elfogultság nélkül nem is működhetnék, hogy eddig csak a kor-

mányt vádoltuk, most midőn a kormány anyagi jóllétünket előmozdítandó, önmaga emeli fel a haladás lo-bogóját, mással bibelődünk, hogy a megyei küldöttségnek ismét csak pártoskodás lesz eredménye, hogy az állítólag történt kihágások megvizsgálatását senki nem ellenzi ugyan, de mivel ezen két pártra osztott megyében alig találkozik, ki e tárgyhöz, higgadt ke-bellel, mint nyomozó bírósághoz illik, járulhatna, ö felségétől ezen vizsgálatra inkább kir. biztos kéressék. Míg végre délesti 4 óra után 54 ellen 70 szavazattal, mi közt egy két ethnarchának szokott discrasissal, majd az egyházi rend, majd az ország nagyai, majd a hivatalnokok ellen gunyos kitérései, hasonló söt még keményebb ebullitioval visszatérő visszatetszésével: ö az indítványzott pártnak szembetűnő visszatetszésével: ö felségét jobbbágyi hódolattal megkérni, hogy a választási kihágások kinyomozására kir. bizost nevezni ke-gyeskedjék. (Vége köv.)

Csongrádmegyei közgyűlés. Folyó hatodhó 19kén tartott közgyűlésünkön főispáni helyettesünk, mint fölolvastatott leveléből értők, egészségi gyöngéledés miatt meg nem jelenhetvén, rendszerinti első alispánunk elnökle. Ki is a Rket szokás szerint üdvözöl-vén, előterjeszté, mikép a megyei rabok száma ag-gasztólag 250re szaporodott, fenytő pör 150 van fo-lyamatban, de ezek közül csak kettő végezethetett be a legközelebbi törvényeseknek. Mirenézve ajánlá a Rnk, hogy a fenytő pörök ne csak a fizetéses de a tisztelet-beli közügyesek közt is, kik eddigél csak kevés illy pör folytattak, arányosabban osztassanak ki. Melly indít-vány közakarattal el is fogadtatott. Olvastatott ezután főispáni helyettes urnak levele, mellyben a rabok ag-gasztólag nagyobbult számát említvén, az első alispán által ajánlott módot javasolja, melly már el levén fogad-va, a helyettes ur levelének azon részére, hol a nagy adóbeli hátramaradások behajtását executio utján is ajánlja, elhatározatott: hogy az illető tisztviselők az adót telhetőleg hajtsák be, tudtul adandván az adózók-nak, hogy a késedelmes fizetőköt executio is érendi. Többnyire főispáni helyettes ur igéri levelében, hogy e-gészsége helyreállítása után a megyét 's annak iskoláit is meglátogatandja. Ezeken keresztül esvén, követ u-raknak tudósítása az ahoz mellékelt kir. előadásokkal együtt fölolvastatott, melly utóbbiaknak korszerűsége 1ső alispán ur által kiemeltvén, hasány hangon nyilatkozott a Rdeknek ama szívűl eredő ohajtása, hogy az országlo fejdelem népei javára igen sokáig éljen. A kir. előterjesztések több pontjára; ugymint utak, hitel 's városokra nézt e megyének már levén utasításai, mi a fenytő törvénykönyv 's élelmezési tárgyat illeti, vá-lasztmány bizatott meg javaslat-készítésre. Az előadá-sok 8dik pontjára nézt előterjesztetett, mikint az abban követelt kincstári kielégítés csak akkor határozathatnék el, ha valamennyi országos jövedelem fölöl részletes számadás tétetnék. Kifejtetett, miképen a só az 1548. 29dik czikk 2ik §sza szerint „proventus regnicolarum-nak“ nevezetik; előadatott hogy a harminczadi jöve-delem már az 1405iki 17dik czikk értelmé szerint is az ország szükségei végett állítatott 's hogy az 1542diki (constit. novisol. — minthogy ez évben két hongyülés volt: egyik Pozsonyban, másik pedig, mellynek cik-ke itt idéztetett) 48dik czikk a harminczadot „trice-simae regis et regni“-nek nevezi, ugyszinte az 1546: 54d. cz. 4dik §sza is azt mondja: quia certum est tales (kik t. i. valamely harminczadokat magoknak aján-dékozattak, vagy zálogosítottak) indebite publicos re-gni proventus percipere. Ezekhöz járul a törvények (Je-lésul az 1518ki bácsi hongyülési 7, 13, 14 's 39 cz.) értelmé, mik szerint a regalék hová fordittatása 's ke-zeltetésébe is az országnak befolyása vagyon. 'S mind-erre nézve részletes számtét sürgetteték, mielőtt a visszafizetés fölöl rendelkezhetnének. Azonban ezen e-lőterjesztésre az adatott válaszul: hogy e megyének uta-sítása minden közjöveldelmeknek egy országos tárba öszszítését kívánja 's e tárbul akarja a kincstári kie-légítést is; ugyanezért ebben implicite az országos jö-vedelmek körüli rendelkezés is foglaltatván, további u-tasításnak szüksége nem fordul elő. 'S ebben a Rdek megnyugodtak. — A' hus ára az előbbeni, — 12 kr. — Olvastatott ezután a vásárhelyi közönségnek abb eli pan-asza, hogy a földesuraság a közös legelőre egy 30 öl hosszú 's 5 öl széles juhszint építettett 's e panas-z folytán az illető főbirónak azon tudósítása, hogy a ki-tétel való, 's az épület állandóságra van számítva égett-téglából levén készítve 's cseréppel fődve. A földesu-raság részéről azon nyilatkozat adatott, hogy ez által foglalást nem vett szándékba 's hogy a jobbbágyoknak

is vannak az elosztatlan közös legelőn karámjaik és szárnyékaik, 's így joggal lehet a földesuraságnak is a legelő felosztásáig vagy tagosításig. A Rdek az építést helytelennek 's törvénytelennek nyilváníták, a köztöst egyik félnek sem levén szabad a másik használatát állandóan elvonni. És e részben egyező volt az értelem; de a 'mit kell tenni?' körül többféle oszloptak a vélemények. Két tag az épület azonnali széthánytatását indítványozá, mások pedig a dolog-kiegyenlítés végett, melly a jobbágyok szabad egyezésével 's tökélyes kármentesítésével történeudjék, küldöttséget a karának nevezetű: de erősen harsogott a szét kell hánytatni. Egy tag a széthánytatást legjobb kiegyenlítésnek mondá, mutatván, mi egyenlő leendene akkor ismét a föld színe, mikint azon törvénytelen építés előtt egyenlő vala. Egy másik tag az épület-lebontást aképp ajánlá mérsékelten, hogy a földesurnak határidő engedtetnék, melly alatt az épület anyagát elhordathatná 's ez ajánlat végzésé lön; határidőül harmincz nap engedtetvén 's megjegyeztetvén szó közben, hogy hiszen ez idő alatt a földesur a jobbágyokkal egyességre is léphet, mihez járulásra, ha erre azok hajlanának, az elnök a törvény szerint kiküldendő közügyészt kimenetelre 's az egyesség-kötésnél az urbériség iránti kellő fölügyelésre utasíthatja. Ezek valának az első nap nevezetesebb tárgyai. Más alig fordult elő jelentéyesebb. Ha azonban mégis egyéb kitünőbb tárgy is vitatás alá jöne, a felől következní fog értesítésem.

Turóczból jun. 24kén. Miután megyeházunk, mint előbbi tudósításomból immár köztudomásu, leégett, s m. hó 30ra stubnyai fürdőbe rendeltetett a közgyűlés; mellynek legfőbb tárgya vala, az épen maj. 22. követeinktől küldött tudósítás 's ennek fonalán közölt k. előadásokra nézve szükséges pótló-utasításnak gyéenk résziruladása. Ezen utasítás rövid vázlata következő: 1) A' kir. előadások első pontjában foglalt küldöttségi munkálatok áttekintése 's azok iránti véleményezés megyei küldöttségre bízván, miután ez jelentését beadandja, bővebb 's kimerítőbb utasítás fog adadni. 2) A' gyűlésnek elrendezésének szüksége elvben pártoltatván, addig, míg e' tekintetben az alapelvek a' kerületi tanácskozásokban megállapítanak, a' tisztválasztás érdemében általunk ez előtt hozott szabályok szolgáljanak sinórmértékül, következőleg elhatározott utasítás adása most még elhalasztatott. 3) A' városok követeléseit igazságosaknak megismervén, az anyautasításban foglalt feltételek kikötése mellett 's szavazatot, vagy is minden kerületnek kettőt, engedünk. 4) A' só felomelt árából évenként begyűlt összeg a' hatóságok közt aránylag osztassék fel 's abból fedeztessék az utépitési szükség; hozzá tevén, hogy minden hatóság maga körében az utakat elkészíteni 's jó karban fentartani köteleztessék. 5) A' hitel biztosítására elégségesnek tartjuk, ha a' kölcsön venni kívánó javait összeiratván 's megbecsültetvén, ezen összeírás és becsülés a' megye által hitelesen megerősítetik. 6) A' telekkönyv eszméje anyautasításunkkal világos ellentétben állván, azt tovább is szorító alakban ellenezzük 's egyedül magányosak szabad önkényére és akaratjára bizzuk. 7) Az országgyűlési szállások az 1647: 123 és 1655: 88. t. cz. értelménél fogva ingyen levén kiszolgáltatódók, azok fizetését továbbra sem vállaljuk magunkra. 8) Indigenatust, bárki csak kitünő érdemek tekintetéből nyerhetvén, mind a' mellett taksát fizetni köteleztessék 's e' pénzalaphól elégítessék ki a' kincstári követelés. Ezen kívül még több megyei levelezés is fordult elő, de azok tartalmára nézve, részint már megállapítva levén az utasítás, tovább is maga épségben hagyott, részint új tárgyalatás kívántatván meg, e' végett a' választmányhoz utasítottak. E' hó 19kén kezdett meg 's még folyvást tartó közgyűlésünk és törvényszékünk folyamatjáról bővebb értesítést jövő alkalommal küldendek. —

Ausztria.

(Görögország ausztriai közbenjárásért esedezik. Metternich hgné megtiszteltetése.) A' görög statuskincstár azon zavart állapotja következtében, mellybe az orosz ultimatum által döntetett, mint mondják, Otto király egyenesen a' bécsi cabinetet kereste meg ez ügybeni közbenjárásért. Ausztria az új Görögország visszaállításában egyenes részt nem vön, 's ez okból a' pétervári cabinetnél legérdeklőbb közbenjáró lehet. — Metternich hg. statuskancel. nejt szül. Zichy-Ferraris grnét Miklós czár az orosz Katalinrend gyémántos csilagával méltóztatott földsiszesíteni. E' különös kitüntetésnek Bécsben csak két magas rangú hölgy örvend.

Szerbia.

(Sándor még folyvást uralkodik. Fejlelemválasztás.) Vuicsics és Petronievics tökéletes eltávozta nélkül Szerbiából az elfogadott orosz ultimatum 3. pontja szerint érvénytelen leend a' választás; 's Vuicsics még is nem csak Szerbiában, hanem közlegény ruhában a' választók közt lappang Topsisiderben. Nevezetes körülmény továbbá, hogy bár Sándor a' fermán világos vallomása szerint is lemondott a' fejlelemválasztásról, mind a' mellett még is folyvást uralkodik 's fejlelemkint uraltatik, jövését álgudurrogások kísérik, miniszterei kormányoznak 's ő esedezőket hallgat ki. Mind olly körülmény ez, miből az így készült választás érvénytelenségét fogják következtetni. Az ideiglenes kormány csak névszerint az; a' foglyok jobbára még mind börtönökben gyötörtetnek, 's ezek kibocsátását a' fermán szinte parancsolja; az Ujvidéken tanyázó száműzötteket az ideiglenes kormány helyett ovást tettek a' törvénytelen 's a' fermán parancsi ellenére készülő választás ellen, 's ezen ovást Lieven b. kezébe tették le, ki jun. 25én békítés végett Zimonyba rándultát, 's előtte kinyilatkoztatták, miszerint, ők Vuicsics 's Petronievics eltávozta 's azon hadi készületek elfoglatása előtt, miket Sándor pártja készít, semmi esetre sem térendnek hazájokba, sőt mind azon erőszakoskodás megszüntetését kívánják, miszerint majd minden helységben Sándor részéről rettegő őrségek vannak felállítva, 's a' Sándor ellen nyilatkozókat nyomban elfogják. — Jun. 27kén Belgrádtól félóránnyira fekvő Topsisiderben (Fejdelmi kastély) Karagyorgyevics Sándort ismét fejlelemmé választák; 's a' választás kellekei állítólag nem tartatván meg, aligha törvényesnek fog az ismertetni.

Oláhország és Moldva.

(Ingerültség a' hoszpodár ellen.) Bukaresti hírek szerint a' legközelebb végzett moldvai közgyűlés szomorú meghasonlások 's nagy ingerültség színhelye volt. Mindjárt kezdetben olly erős ellenzék fejlődött ki a' hoszpodár, 's ujminiszterei ellen, hogy ha a' gyűlés tovább tart, 's kormánypárt tökéletesen megbukott volna. A' jászvárosi orosz consul Kotzebue Pétervárra utazott. — Az oláhországi hoszpodár Bibescoval sincsenek a' bojárak mind megeléguve, de Bibesco az orosz kormánytól keres és talál pártfogást. Konstantinápolyba szándéklott utjával szinte csak azért hagyott fel, mert azt az orosz nem örömet látta volna. Daskof orosz főconsul legközelebb számos rendjelet kapott kormányától a' végett hogy azokat Bukarestben idegen consulok 's érdemes bojárak közt ossza el.

Spanyolország.

(Espantero utnak indult Valencia és Barcelona felé. Szigoru határozatok a' zendűök ellen.) Espantero jun. 21. Madridot elhagyá 's Valenciába indult, honnan utóbb Barcelonát is meg fogja látogatni. Saragossa és Lerida vidékén összesen 14 ezer katonára találand Seoane és Zurbano vezérlete alatt. A' monjuichi erősség most is hű a' kormányhoz. A' zendűök közt pedig némi meghasonlás kezd mutatkozni, hihetőleg azért, mivel nem tudnak meggyezni, hogy az egész mozgalom vezérletére kit kelljen megbizniok. Espantero párhivei azonban e' kedvezőnek látszó körülmény daczára is rettegnek, mert hire jár, hogy Espantero ellen több gyilkos béreltetett, különben pedig nagyon kétes még, hogy sikerülné e' a' zendülést lecsillapítania; végre legjobb esetben is föltötte kétes, vajjon az új cortesben szerencsés lesz e' többséget alakíthatni. Espantero azonban mind e' mellett sem vesztí bátorságát, 's legujabban parancsot bocsátá ki, mellynek következtében halállal büntetettnek mindazok, kik a' zendületi junták alakításában részt vesznek. Saragossában a' végrehajtást már meg is kezdeék, 's a' katonai törvényszék 3 vádlottat rögtön föbe lövetett. Zurbanot, ki Reusst följuyjtá, előléptetéssel jutalmazá Espantero. —

Anglia.

(Szóharcz a' hannoverai király fölött. Rebekka éslyányai elfogattak.) Az alsó házi ülésben jun. 19kén Blewitt indítványt tön a' hannoverai királynak felsőházi sajtászerű helyzete ellen 's indítványát többi közt ezekkel támogatá: „Nem látszik e' lehetlennek hogy a' hannoverai király, mig egy részről születésire nézve az angol koronának alattvalója, 's azonkül angol peer, a' titkos tanács tagja, és tábornagy; más részről pedig, Anglián kívül, független és úgy szólván korlátlan hatalmu király jogait

gyakorolja, egyszermind kétféle kötelességének fölváltva tökéletesen megfelelhessen? Ő külföldi király léte, jogotigényel, a' lordok házában ülni, mint titkosnácson a' végrehajtó hatalom ülésiben helyet foglalni; sőt mi több, mint tábornagy még az angol hadsereg háboruba vezérletét is követelheti, mig, mint hannoverai király, talán épen ő maga fogna Anglia ellen harcolni. (Kaczaj.) Am nevéssenek a' tisztos követ urak, de épen ezen különös ellentét az, mi engem szólásra ösztönöz. Kérem tehát ő fels. főügyészt, sziveskedjék nyilvánítani, hogy a' hannoverai király e' külön viszonyait összeegyeztethetni e' egymással? A' főgyvéd erre csak azt válaszolá, mikép azt hiszi, hogy kötelességét úgy teljesíti leghivebben, ha ezen kérdésre ezuttal a' felelettel adós marad. Utóbb Blewitt jelenté, hogy az elnöktől nyert fölvilágosítás következtében, a' kérdéses indítványt nem fogja sürgetni. — Rebekka és lyányai levették asszonyi köntöseiket, 's mint férfiak jelentek meg Carmarthenben a' vámszedő kapu lerontására. Tervök azonban nem sikerült ezuttal, 's a' katonaság 90 fogott el közülök, — mintegy 2 ezer főnyi néptömeg jelenlétiben, kik egyetlen kezet sem emeltek szabadtásukra. — Shakspeare dramáinak kedvelőji Macready színészt Shakspeare 500 guineet érő ezüst szobrocskájával tisztelték meg. — Cambridge hgnő menyekzőjének ünnepélyesítésre nagy estélyt adott a' királyné, mellyre 500 vendég volt hivatalos. — Jun. 2dik hetében a' repealjövedelem 3103 font sterlingre növekedett. —

Franciaország.

(Az indítványzott hadseregcsökkentés nem fogadtatott el.) A' pénzügyi választmány ismét csökkenteni indítványozá a' hadsereget a' követkamrában, de Soult hadminister oda nyilatkozott, mikép hitével 's böcsületével ellenkezőnek tartja a' megegyezést ezen indítványban. Oudinot táborfő szinte nem gondolá tanácsosnak a' hadsereget ismét 168 századdal csökkenteni, miután tavaly már ugy is 300 századdal csonkították azt. Véleménye szerint inkább a' hadseregnél levő kézművesek egy részét kellene elbocsátani, mi által mintegy 12 ezer emberrel kevésbbülne a' hadsereg. Schneider táborfő ezt is ellenzé, mivel ezen kézművesek is olly gyakorlottak, hogy mindennemű hadiszolgálatra alkalmaztatnak. Küönben pedig idegen mesterembereknek mindenestre többet kellene majd fizetni, 's így pénzügyi tekintetben is mulhatlanul csak veszteni fogna a' kormány. A' választmány azon állítással törekvék indítványát igazolni, hogy mind e' mellett is harmincfélszáz ezer katonája marad szolgálatban Franciaországnak, melly összegnél többre béke idején csakugyan nincs is szükség. Azonban, maga a' pénzügyminister is oda nyilatkozott, hogy midőn az ország méltósága 's egyszermind bátorsága forog kérdésben, akkor pénzkímélés egyáltalában szóba sem jöhet, mire most épen nincs szükség, mivel a' kormány minden pillanatban 145 millió frankról rendelkezhetik. E' nyilatkozatok következtében az indítvány 200 szózáttal 180 ellen elmellőztetett. —

Portugália.

(A' követkamra köszönetfelírása 's egy zajos ülése. Rablások a' tartományokban.) A' kamra egy ülésében a' királyné megkéretni indítványoztatott, hogy az ország pénzügyi helyzete tekintetéből háztartási költségeit csökkentesse: a' miniszterek azonban kijelentvén, hogy a' királyné ez idén ismét 50, a' király pedig 40 contot áldozott fel, az indítvány 89 szóval 4 ellen elvetetett, 's 72 szóval 21 ellen a' királyi párhoz köszönetfelírás határozatott. — A' királyné és király úgyszinte a' kir. család több tagjai jövedelmök nagy részéről a' status javára mondtak le. — Jun. 7én a' követkamrában zajos ülés volt. Evelho de Magalhaes József István, az ellenzék egyik főnöke, a' belügyek miniszterét Costa Cabralt azzal támadta meg, miszerint ő nemeslelkűleg soha sem ad elégtételt, hanem mindig csak saját magas állását tartván szeméi előtt, minden veszélyt csupán saját kedves élete kedvéért hárít el. A' miniszter válaszolá, hogy ő olly elégtételt soha senkitől sem, legkevesebb pedig a' szólott kövétől tagadandja meg, kit ő nem retteg, hanem megvet; minthogy neki, mint miniszternek a' törvényeket legjobban kell tisztelni; sajnálja azonban hogy minden viszátkodást a' követek indítanak meg. Erre olly nagy zugás tört ki, hogy az elnök erősen csegetni, 's miután több kiméletlen nyilatkozat hallatszott, az ülést elosztatni kényszerült.

— A' sokat szenvedett Algarbia tartományt ismét számos rablócsapatok nyugtalanítják 's a' lakosokon legborzasztóbb kicsapongásokat követnek el. Más tartományokban 's Porto városban is történtek már erőszakos rohanások 's öldöklések a' hatóságok hanyag és gyenge fenyték-tartása következtében.

(Törvényhozási munkálatok. Coburg hgi család látogatása). Lissabonból jun. 12-ről írják, hogy a' cortes egy hónapra ismét elhalasztott. Eddigi munkálatának kevés, de fontos eredménye volt; az utakról szóló törvény, mely a' pairkamrában mostanig sem végeztetett el, már egy hónapig foglalkodtatá a' törvényhozást, mind e' mellett olly határozatlannak mondják e' törvényt, hogy szerinte utak nem is fognak építtetelni. Kir. szentesítést nyert törvények közül legfontosabb az, mely által az ország a' mostani 17 igazgatási kerület helyett 12-re osztatik, minek következtében 5 felsőbb igazgatási hatóság, melyek a' charta behozatalával „polgári kormány” nevezeteket kaptak, fölöslegessé lett. Ezen törvény azonban még nagyobb fontosságot is foglal magában: általa ugyanis az eddigi 12 püspökség az európai 's tengerentúli portugál birodalomban 6-ra csökkentetik. Igen különös, hogy e' nevezetes tárgyat más tartalmu törvényhez mellékeltek, mintha el akarták volna dugni. Ezen nagy csökkentés által hivatalaikat vesztett lelkészeket megürülendő hi-

vatalokkal biztatják, 's ígéri a' megszüntetett püspökségek volt fényének fentartását, miért is azok birtokait eddigi használók kezeiben hagyják. Most igen jó alkalom vala a' csökkentés létesítésére, mert a' tavalyi lázadás 's a' római sz. székkeli viszálykodás következtében sok püspöki szék üresen állott. Hogy azonban ezen 6 püspökség megszüntetését az egyházi javadalmak folytonos csökkentése mellett nyugott szemmel nézendi é Róma? az nagy, de nem kétséges kérdés. A' püspök mostani jövedelmei nagyon kisérszét teszik hajdani gazdagságuknak: a' bragai érsek az előtt 100 ezer tallért huzott évenként javaiból, most pedig csak 6 ezret kap; a' coimbrai 80 ezerről rendelkezhetett évenként, jelenleg 4 ezerral beéri. Ennélfogva a' püspökségek többé nem azon fénypolczok, melyekre, mint hajdan, a' nemesi családok másod fiai törekednének. — A' Coburg hgi család maj. 30-kán érkezék Lissabonba, az udvartól igen szívesen fogadták 's a' kir. családdal együtt a' Necessidades palotában lakik. A' főurak és hölgyek seregestül tódulnak tiszteletére, 's különösen a' francia bájós királylány valódi büszkesége 's szépnemnek. Joinville hg fiatal nejevel, donna Francisca, a' port. királyné testvérével, legközelebb váratik a' számos tagu rokonság közé. A' kir. család a' poros Lissabonból a' hűsebb Cintrába szokott nyaranta át-rándulni, most azonban ott nem sokáig fog mulathat-

ni, mivel auguszt. közepére a' királyné lobetegedését várják. —

Kalföldi elegyhir.

Madrid. Espartero igen hatályosan készül a' föl-zendült tartományok ellen fellépni, mert még a' madridi őrséget is utnak indittatá Barcelona felé. —

Perpignan. Egyszerre 300 spanyol menekvő ment innen spanyol földre, még pedig fegyverestül, a' nélkül, hogy a' francia kormány ezt gátlaná, mely még pénzzel is segíti a' zendülőket, boszubul, minthogy Espartero nem akará Aumale hget Izabella királyné férjeül elfogadni. Parisból is folyvást sietnek vissza hazájokba a' spanyol menekvők.

Dublin. O' Connell folytatja igazgatását, mely mindig nagyobb erőre kap; legközelebb Franciaországból és Amerikából is érkeztek már segédpénzek a' repeal-pénztár gyarapítására. —

Sz. Pétervár. Legújabb czári parancs következtében a' zsidók, kik az ausztriai és porosz határszélékhez csak 50 werstnyi távolságra laknak, az ország belsejébe kénytelenek költözni. —

Varsó. A' gyapjuvásár meglehetősen kedvező eredményű volt. A' görög vallás napról napra inkább terjed egész Lengyelországban. —

ÉRTESÍTŐ.

Gőzhajók járása.

ndul: Pestről Pozsonyba 's Bécsbe mindennap egy gőzös regg. 8 órákor 's minden szerdán és vasárnap reggel egy rakhajó. —
Bécsből Pozsonyba 's Pestre szinte mindennap egy gőzös délutáni 2 órákor, ezenkívül minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó. —
Pestről Zimony 's Orsova felé majus elejétől october végeig, hajnalkor hetenként kétszer (vasárnap és csütörtökön) **Ujvidék** felé minden kedden, **Mohács** és **Eszék** felé minden pénteken egy utasi gőzös; végre **Zimony** és **Drenkova** felé minden vasárnap és csütörtökön, az alduháza mindenkor regg. 4 órákor. E' fölött **Pozsony** és **Bécs** közt mindennap megfordul **Bécs** nevű gőzös.
Érkezik: **Pestről Bécsbe** 's viszont mindennap; **Orsova** és **Zimonyból Pestre** minden vasárnap és csütörtökön.

Bécs-gloggnitzi vasut.

Miután az ausztriai cs. kir. szabaditékú bécsi és budapesti magyar Ujságban háromszor közöltetett, f. évi január 26-diki és majus elsői hirdetések és felszólítások daczára sem teljesítettett f. évi június 15-ig, mint kitűzött véghatárig, a' bécs-gloggnitzi, korábban győri, vasutvállalat 8-dik vagyis utolsó 50 frntos részfizesése, az alább következő 79 részvény tulajdonosai által tehát a' legfelsőbb helybenhagyatást nyert alapszabályok 6-dik cikkének értelméhez képest, a' társaság könyveiből ezen részvények kitűzöttnek 's érvénytelenekké nyilvánítottanak, az eddig rájuk történt befizetések pedig a' társ. hasznára foglaltatnak el.

Jegyzéke

azon részvényeknek, mikre a' 8-dik részfizesést folyó évi június 15-dikeig nem teljesítettett:
55. 180. 182. 338. 387. 711. 712. 713. 1280. 1391. 1519. 1530. 1531. 2015. 2016. 2032. 2052. 2053. 2176. 2307. 2394. 3186. 3304. 3305. 3395. 3488. 3985. 3986. 4014. 4015. 4933. 4963. 5058. 5059. 5669. 5833. 5884. 6029. 6204. 6690. 6877. 6878. 7122. 7123. 7149. 7188. 7506. 7507. 7635. 7853. 9933. 9934. 9935. 9936. 9937. 9938. 9939. 10,254. 10,257. 10,259. 10,871. 11,077. 11,078. 11,216. 11,787. 13,245. 16,029. 18,074. 18,079. 18,081. 19,585. 19,594. 19,913. 22,181. 22,182. 22,958. 24,320. 24,321. 24,322. sz.
Bécs, június 16-kán 1843.

A' cs. kir. szabaditékú bécs-gloggnitzi vasut-társaság igazgatósága. 3—3.

Szabad kir. Kassa városa részéről köz-koznának, e' részbeni ajánlatuk, f. évi jul. hírre tétetik: hogy kebelbeli szlnház f 1843. 16-kaig, ezen város tanácsának leendő beadására, egyszersmind a' felvállalandó eb-beli köteleesség teljesítése iránti biztosítéknak előmutatására, ezennel felhivatnak.
Kassán maj. 26-kán 1843ban. 1—3

A' színházért ugyan semmi haszonbér nem kívántatik, azonban a' kötelezésnek e-gyik főfeltétele, hogy a' vállalkozó, a' hat-téli hónapra a' helybeli közönség igazságos kívánatának voltaképen megfelelő dal- és színész társaságról gondoskodjék. Ennélfogva mindazok, kik a' kérdéses színház-abbeli ellátását magokra vállalni szándé-
köznának, e' részbeni ajánlatuk, f. évi jul. 16-kaig, ezen város tanácsának leendő beadására, egyszersmind a' felvállalandó eb-beli köteleesség teljesítése iránti biztosítéknak előmutatására, ezennel felhivatnak.
Kassán maj. 26-kán 1843ban. 1—3

mellékeltessek. Azok tehát, kik a' főnebbi díjakat elnyerni ohajtják, ebbeli elvégzett erdészeti tanulmányaikról szóló bizonyítványokkal ellátott esedezéseiket 6 hét alatt a' temesi kamarai igazgatóságnál benyujt-hatják. 2—3

Haszonbérlet.

(3 A' nngu m. kir. udv. kincstár engedelmével, az ungvári kir. uradalom Erdőhivatala részéről közhírré tétetik, hogy a' kebelében létező helységek határjainak törvényes tilalom alá vétetett fele-része, a' madarászat és vadászat haszná-lata tekintetéből f. évi szeptember 1-ső nap-jától számítandó három egymást köve-tő esztendőre, folyó 1843 évi julius hava 25-kén Ungvárott az uradalmi igazgató-ság hivatalánál reggeli órákban tartandó nyilvános árverés útján a' többet ígér-őknek haszonbérbe fogadtni. — Melly-re a' haszonbérletni kívánók elegendő bá-natpénzzel ellátva a' kitűzött időre és helyre illően ezennel meghivatnak. Ung-várott aprilis 27-kén 1843. 3)

Haszonbérlet.

Tttes Heves- szolnok megyében Zsadányi és Törökszentmiklósi Almásy nem-zetség Törökszentmiklósi uradalmához tartozó Ujkút, tenyőli egyesült pusztá-ban 1569 hold szántóföld, és 1716 hold gyp, és kaszálló alkalmas tisztlakkal, kutakkal, és 24 dohányos lakkhával, 's pajtákkal ellátva Törökszentmiklós városában a' tiszttartói hivatalnál folyó évi Julius tizeuhetedikén reggeli órákban ugyancsak f. évi sz. Mihály napjától számí-tandó kilencz évre nyilvános árverés út-ján haszonbérbe fog adatni; szerződés pontját, és eirtok állapotja az említett tiszttartói hivatalnál megtekinthetők — a' bérletni kívánók tehát birtokhoz mér-szkllett bánatpénzzel ellátva ezennel il-lendően meghivatnak. 2—3

M. Palásthy Victor né szül. Géczy Karolina asszonynak Ip. Ságtól 3. B.

Gyarmattól 1 1/2 órányira fekvő Hont me-gyei Alsó-Szelényi jóság, mellyhez a' szomszéd határookban lévő javak, u. m. erdők, szőlők, rétek, legelők 's vetések is tartoznak, az urasági lakkhával és mulató-, konyha-, 's gyümölcsös kertekkel 's gazdaságiépületek, eszközök, birkák, marhák, szemesgabna és takarmánnyal együtt jövő 1844-ki jan. 1-től több évre haszonbérbe adatik. Bővebb értesítést ad az illetőknek Hontban t. cz. Szabó Antal h. ü. ur. Pesten pedig Bertha Sándor ügy. Gráuatós utca 462. sz. 2—3

Hirdetés.

Az erdélyi k. Kincstár rendeletéből a' jöendő 6 esztendő folyta alatt azaz 1844 től egész 1849-dik a' Maros vizen Maros-Ujvári sóaknákról az erdélyi, bán-sági és magyarországi sórák helyekre, ugymint Marosportra, Maros-Sólymosra, Soborsinra, Vallemaréra, Lippára, Arad-ra, Makovára, és Szegedre eszközöndő sószállítás tárgyában ezennel újársök-kentés, melly N-Szebenben a' kir. kincstári elnökletli hivatalban 1843-ik évi aug. 7-én tartatni fog, kihirdettetik. 2—3

Hirdetvény.

A' nngu m. kir. udv. Kincstár ren-deletéből környékeltetik: hogy a' diós-győri kir. koronai uradalomhoz tartozó és nemes Borsodmegyében keblezett Muhi pusztán f. évi august. 17-ik napján tar-tandó közárverés útján, következő finom juh-nemek, készpénzért el fognak adatni, ugymint:
13 darab öreg, de hágásra alkalmas kos.
62 darab két éves kos.
235 tenyésztésre alkalmas anyajuh.
15 darab hibás anyajuh.
60 darab két éves ép anyajuh.
105 darab 3—4 éves ürü, és
110 darab két éves ürü.
Melly ekint tartandó eladásra a' fen-irt helyen 's időben minden rendü venni-szándékozók ezennel meghivatnak. 2—3

Gabonaár

váltó garasban, Pesten pesti, egybeült pozs. mérőt értve.

	Tiztahóza.	Kétszeres	Rozs.	Árpa.	Zab.	Kukoricza
Pesten, julius 1. (pesti m.)	108—128	85—90	72—92	65—68	54—56	85—89
Komárom, maj. 11. (poz. m.)	98—101	86—92	—75	62—68	43—45	82—92
Szegeden, „ 20. „ „	— 60	— 50	—	—45	—35	— 40
Pécsét, junius 24. „ „	70—75	— 55	45—50	—40	—32	— 46
Baján, „ 24. „ „	60—70	44—53	— 44	—31	—28	—40
Mosonyban, „ 1. „ „	67—100	60—68	64—72	40—52	30—36	50—60
Miskolczon, „ 14. „ „	60—65	50—58	40—44	30—35	25—28	35—38
Uj Beésén, maj. 19. „ „	75—85	55—60	—	29—30	—30	35—40

Pénzkelet: Bécs, jul. 1-jén 5 petes stát. kötelez 111 1/2 ft.; 4 petes stát. köt. 103 1/2 ft.; 1834-ki stát. kötél. 71 ft.; 1839-ki stát. kötél. 278 ft.
Dunavízállás. Julius 1-jén reggeli 8 órákor 12', 7" 0" az 0 felett.